

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

77'nci Birleşim
23 Nisan 2021 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- ÖZEL GÜNDEM

A) 23 Nisan Görüşmeleri

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 101'inci yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması, günün anlam ve öneminin belirtilmesi görüşmeleri

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, TİP Genel Başkanı Erkan Baş'ın yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

23 Nisan 2021 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP

KÂTİP ÜYELER : Enez KAPLAN (Tekirdağ), Emine Sare AYDIN (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 77'nci Birleşimini açıyorum.^(x)

Şimdi İstiklal Marşı'mız okunacaktır.

(İstiklal Marşı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gündemimize göre Genel Kurulun 20 Nisan 2021 tarihli 74'üncü Birleşiminde alınan karar uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 101'inci yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması ve günün anlam ve öneminin belirtilmesi amacıyla yapacağımız görüşmelere başlıyoruz.

III.- ÖZEL GÜNDEM

A) 23 Nisan Görüşmeleri

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 101'inci yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması, günün anlam ve öneminin belirtilmesi görüşmeleri

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekilleri, siyasi partilerimizin Sayın Genel Başkanları, aziz milletim; milletimizin iradesinin tecelligâhı, Millî Mücadele'mizin karargâhı Türkiye Büyük Millet Meclisimizin kuruluşunun 101'inci yıl dönümünü anmak ve idrak etmek, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlamak için toplanmış bulunuyoruz. Dünyanın farklı coğrafyalarında yaşayan aziz milletimizin, soydaş ve akraba topluluklarımızın ve hassaten bu bayramın sahibi çocuklarımızın Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı en içten duygularıyla kutluyorum.

Ay yıldızlı bayrağımızın gölgesinde hür ve bağımsız bir şekilde yaşamamız için emek sarf eden, gayret gösteren başta yüce Meclisin ilk Başkanı, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Meclisimizin kıymetli milletvekillerini, kahraman gazilerimizi ve canlarını feda eden aziz şehidatı rahmet, minnet ve şükranla anıyorum.

23 Nisan 1920'nin ruhu, coşkusu, ümidi, millî birliğe olan inancıyla hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Millî egemenliğin ilan edildiği, Meclisin açıldığı bu tarihî günü çocuklarına bayram olarak armağan eden bir milletin evladı olmakla da iftihar ediyorum. Böylesi anlamlı bir günü çocuklarımıza armağan etmek, içinde bulunulan şartların bütün zorluklarıyla mücadele ederek geçmişten alınan güçle geleceğe yön verecek bir millete olan inancın tezahürüdür. Çocuklarımızın millî iradenin önemini kavramış, millî egemenlik ruhuna bağlı, vicdanı hür, irfanı hür kişiler olarak yetişmesi gayretimiz bakidir.

Değerli milletvekilleri, Meclisimiz yüz bir yıl önce bugün açıldığında şartlar zor, imkânlar kısıtlıydı, umumi manzara karanlıktı. Birinci Dünya Savaşı'ndan mağlup ayrılan devletimizin varlığını devam ettirmesi, on yıldır savaştan bitkin düşmüş milletimizin birliğinin temin edilmesi gerekiyordu. Bu gayeyle başlatılan Millî Mücadele'nin en önemli safhası, 23 Nisan 1920 günü Hacı Bayram Camisi'nde kılınan cuma namazının ardından yapılan dualar, getirilen tekbirler ve salavatlarla Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılmasıdır. Ankara'da millî Meclisin toplanmasıyla vatani kurtaracak yegâne güç olan milletin azim ve kararlılığının tecessüm edeceği zemin oluşmuş, milletimizin kahramanlıklarıyla dolu geçmişinde yeni bir sayfa daha açılmıştır. Meclisimiz, İstiklal Mücadelesi'ni yöneterek, kurtarıcı ve kurucu Meclis olarak "Gazi Meclis" unvanını almaya hak kazanmış ve dünyadaki diğer meclisler arasında müstesna bir yer edinmiştir.

Değerli milletvekilleri, Millî Mücadele'den bize kalan miras, işgal tehdidi karşısında gösterilen büyük ve emsalsiz cesarettten ibaret değildir. O gurur tablosu, aynı zamanda zorlu mücadelenin mutlaka millî iradeyle dayanan bir Meclis idaresinde

^(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren, coronavirus salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

yürütülmesine, meseleler ne denli çetin, vatan ve millet ne kadar zorda olursa olsun çözümün ancak millî iradeye dayanarak bulunabileceğine olan inancın tablosudur. Dolayısıyla, vatanın, milletin ve devletin iyiliğini gözettileri iddiasıyla millî iradeye müdahale edilebileceğini düşünenler, bu türden müdahaleleri onaylayanlar veya müdahale imasında bulunanlar sadece demokrasinin işleyen kurallarıyla değil, cumhuriyetin kurucu ruhuyla da temelden çelişmektedirler. Güçlü Meclis güçlü millet demektir. Muhtıra, darbe, darbe girişimi gibi Meclis iradesini hedef alan her türlü yasa dışı, hukuk dışı müdahale esasen milleti hedef almış demektir. Millî iradeye saygı göstermenin ilk şartı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesine saygı göstermektir. Millet iradesini yok sayanlar, kesintiye uğratmak için fırsat kollayanlar bugüne kadar en büyük zararı devletimize, milletimize vermişlerdir. Bu sebeple, millî iradeye sahip çıkmak öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevidir.

Cumhuriyetimizi korumak ve demokrasimizi sorunsuz işler hâle getirmek ortak akılla, tahammül, hoşgörü ve demokratik rekabetle mümkündür. Toplumsal barışa, demokrasimize, Türkiye'nin bütünlüğüne kastetmedikçe, şiddeti bir yöntem olarak kabul edip, teşvik edip desteklemedikçe, tahakkuku milletin refahı ve devletin bekası için elzem olan hedeflere ket vurmadıkça bütün siyasi farklılıkların bu çatı altında yer alması demokratik zenginliğimizdir. Birinci Meclisi var eden, Millî Mücadele'yi başarıya ulaştıran ve gücümüzün mayası olan işte bu ruhtur.

Değerli milletvekilleri, yüz bir yıl önce Ankara'da toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi yokluğa mahkûm edilmek istenen, vatanı işgal, ordusu terhis edilmiş bir milletin var olma mücadelesinin mücessem hâli ve karargâhı olmuştur. Farklı kesimlerden ve kökenlerden gelen milletvekilleri Büyük Millet Meclisi sıralarında aynı gaye uğruna ahenkle çalışmışlardır. Yüz bir yıl önce toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihî niteliği ve bu Meclise asıl ruhunu veren, Birinci Meclis üyelerinin millî tahassüs ve dayanışma hususunda sergiledikleri müşterek tavır ve istiklali tam iradesinin tahakkukuna duydukları sarsılmaz inançtır. Büyük Millet Meclisi bu hâliyle milletin Ankara'da ve zafer yolunda atan kalbi, işleyen beyni, söyleyen dili, eyleyen bileği olmuş, şahsi veya siyasi ihtilaflar çatışma ve çekişme mevzusu yapılmamıştır.

Birinci Mecliste görev yapan milletvekilleri âdeta Gazi Mustafa Kemal'in Amasya Tamimi ilan edilirken ortaya koyduğu "Ortada ittihatçılık, itilafçılık yoktur, memleket meselesi vardır." yaklaşımını rehber edinmişlerdir. Bu dayanışmanın, bütünlüğün ve millî tahassüsün en vazih hâliyle İstiklal Marşı'nda manasını bulduğunu belirtmeliyim. Bu ölümsüz metnin, İstiklal Marşı'nın, yüz yıl önce milletvekillerinin coşkulu alkış ve tezahüratlarıyla kabul edilmesi Birinci Meclisin niteliğini yansıtan bir hadisedir. Bu vesileyle, merhum Mehmet Akif'in "Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmazın." duasına "Âmin." derken şunu da ekleyelim: Allah bu milleti İstiklal Marşı'nda ifadesini bulan ruhtan ve manadan ayırmazın. (AK PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, millî mücadele sadece bir güçler mücadelesi olmanın ötesinde bir zihniyetler mücadelesidir. Kendisi gibi olmayanı, hususen de Müslümanları ve Türkleri tedip ve terbiye edilmesi gereken topluluklar sayma temayülü ne yazık ki merhum Akif'in "tek dişi kalmış canavar" olarak tasvir ettiği Batı siyaset aklının temel vasıflarından biri olmuştur. İşte bu yüzden, yüz bir yıl önce Gazi Meclisin fedakâra ve cesaretle yürütüp zaferle sonuçlandırdığı Millî Mücadele yalnızca aziz milletimiz için değil, bütün ezilen milletler için bir ilham kaynağı olmuştur.

Sözün burasında şunu söylemeyi lüzumlu görüyorum: Türkiye'nin modern anlamda temellerini atan Millî Mücadele'den ve bu mücadeleyi ortaya çıkaran millî seciyeden haberdar olması, ders çıkarması gereken sadece bizler değiliz. Yüz yıl önce bizim topraklarımızda gerçekleşen bu destansı mücadeleden Batılılar ve komşularımız başta olmak üzere Türkiye'yle teması ve ilişkisi olan her devletin, her uluslararası odağın öğreneceği çok şey vardır. Evvela şu bilinmelidir: Yüz yıl önce sefil ve haksız bir ihtiras uğruna vatanımıza tasallut etmeye yeltenenlere karşı milletimizin çelikleşen iradesi, lüzumu hâlinde aynıyla harekete geçecek dipdiri bir güç olarak varlığını sürdürmektedir. 15 Temmuz darbe ve işgal girişimine karşı yükselen millî tepki, zikrettiğim iradenin en müşahhas ve çarpıcı örneği olarak hafızalarda tazeliğini korumaktadır.

Türkiye'yle ilgili hesabı olanların unutmaması gereken bir diğer husus, vatan söz konusu olduğunda milletimizin büründüğü engel tanımaz kararlılıktır. Yüz yıl önce kurtuluş için milleti harekete geçiren ruh bakidir ve gerektiğinde vatanın her bir karışını ve Akdeniz'in bize ait her bir damlasını korumak için her türlü gayreti göstermeye ve mücadeleyi vermeye bizi hazır tutmaktadır.

Tarihen sabittir ki devlet ve millet olarak bizler zorunlu kalmadıkça daima barışı, bir arada yaşamayı, taraflara refah sağlayacak iş birliğini ve müzakereyi savaşa tercih etmişizdir. Türkiye adalete, karşılıklı saygıya ve uluslararası hukuka dayanan her türlü ilişkiye ön şartsız bir şekilde açıktır. Hususen, ortak medeniyet geçmişine sahip olduğumuz bölge devletleriyle verimli ilişkiler kurmak halklarımızın refahı için büyük önem taşımaktadır.

Değerli milletvekilleri, bir yılı aşkın süredir yaşamakta olduğumuz Covid salgını süreci birçok bakımdan öğretici olmuştur. Ayırım yapmaksızın bütün insanlığı etkileyen bu afetin ortaya koyduğu sonuçlardan biri de cari küresel sistemin insanı odağına almayan adaletsiz niteliğidir. Küresel sistem ve kurumları bu hâliyle sürdürülebilir olmaktan hayli uzaktır. İvedilikle ve bütün tarafların dâhil edileceği bir reform sürecinin, küresel adalet girişiminin başlatılması zaruridir. Bu yapılmazsa dünyada yıkıcı sonuçlar doğurabilecek yeni çatışmaların, huzursuzlukların ve altüst oluşların yaşanması kaçınılmazdır. Türkiye'nin bu konudaki tavrı Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın "Dünya 5'ten büyüktür." şiarında ve teklifinde açıkça ortaya konulmuştur. Dünya barışı bu hakikatin ve teklifin tahakkukuyla sağlanabilir.

Hadiseler göstermektedir ki dünya büyük bir dönüşümün eşiğindedir. Tam bu noktada, Millî Mücadele'yi var eden inanca akraba bir öz güvenle şunu söyleyebiliriz: Türkiye, bu dönüşüm çağında sözü en muteber, güçlenmesi insanlığın hayrına ve akıbeti en parlak bir ülke olacaktır. Bu inancımızın emareleri vardır ve bu öngörümüzün işaretleri inkâr edilemeyecek kadar belirgindir, yeter ki bizler bugün kuruluşunun 101'inci yıl dönümünü idrak ettiğimiz Gazi Meclisin varoluş ruhuna uygun bir zihniyet ve hareket tarzı benimseyelim.

Bu anlamlı günde Millî Mücadele ruhundan ve o çetin mücadeleyi yürüten Birinci Meclisten öğreneceğimiz bir kıymetli husus da umudu ve nefsimize itimadı, öz güvenimizi daima diri tutmaktır. Bu ülkeden, bu milletten, bu devletten umudunu kesmiş olanlar "Bittik, kahrolduk." yavesini bir virt gibi biteviye tekrarlayanlar, şartların altından kalkılamayacak kadar ağır olduğu fikrini yayanlar daima olmuştur ve olacaktır. Fakat şunu bilmeliyiz ki Millî Mücadele sadece düşmana karşı değil; bir ölçüde, bu türden zihnî işgale, ruhu dumura uğramış mefluç karakterlere karşı da kazanılmıştır. İşte bu yüzden hepimiz, hususen de gençlerimiz bilmelidirler ki bugün Türkiye insanlığın adalet iddiasıdır ve menzilimiz daima ileri doğru olacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; yüz bir yıl önce bugün "Önce vatan, önce millet." diyerek bu aziz milletin ferasetine ve istiklale olan inancına güvenerek Meclisin açılışına öncülük eden, Gazi Meclisimizin çatısı altında dünyanın en haklı mücadelesini en meşru yöntemlerle başarıya ulaştıran ve bizlere bu vatanı emanet eden başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bu çatı altında görev yapmış kıymetli milletvekillerimizi, vatan uğruna canını feda eden şehitlerimizi ve gazilerimizi saygı, rahmet ve minnetle yâd ediyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle Gazi Meclisimizin açılışının 101'inci yılını ve dünyada çocuklara armağan edilen ilk bayram olmasıyla iftihar ettiğimiz 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'mızı kutluyorum. Salgın şartlarının son bularak 2022 yılından itibaren çocuklarımızın birbirleriyle ve dünya çocuklarıyla yeniden kaynaştıklarını görebilmeyi umuyor, 23 Nisanı daha neşeli, daha coşkulu bir şekilde kutlayabilmek arzu ve temennilerimi paylaşıyorum.

Saygılarımla. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen siyasi partilerin grup başkanlarına onar dakika süreyle, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunmayan siyasi partilerin genel başkanlarına ise talepleri hâlinde beşer dakika süreyle söz vereceğim.

Söz sırasını okuyorum: Adalet ve Kalkınma Partisi Meclis Grubu Başkanı Ankara Milletvekili Sayın Mehmet Naci Bostancı, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı İzmir Milletvekili Sayın Kemal Kılıçdaroğlu, Halkların Demokratik Partisi Eş Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı İstanbul Milletvekili Sayın Pervin Buldan'ın yerine Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Sayın Hakkı Saruhan Oluş, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı Osmaniye Milletvekili Sayın Devlet Bahçeli'nin yerine Grup Başkan Vekili Manisa Milletvekili Sayın Erkan Akçay, İYİ Parti Meclis Grubu Başkanı Bursa Milletvekili Sayın İsmail Tatlıoğlu, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Sayın Erkan Baş, Demokrat Parti Genel Başkanı ve Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Gültekin Uysal, Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mustafa Destici.

İlk söz Adalet ve Kalkınma Partisi Meclis Grubu Başkanı Ankara Milletvekili Sayın Mehmet Naci Bostancı'ya aittir.

Buyurun Sayın Bostancı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ MECLİS GRUBU BAŞKANI MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Genel Başkanlar, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci yılındayız. 23 Nisan millî egemenlik ve çocuklarımızın, tüm dünya çocuklarının bayramı kutlu olsun.

Başta Atatürk ve yol arkadaşları olmak üzere geçmişte görev yapmış tüm milletvekillerini, şehitlerimizi, gazilerimizi saygı ve rahmetle anıyorum. Onlar, ülkenin farklı şartlarında üzerlerine düşeni en iyi şekilde yapmak için canla başla çalıştılar. Daha 23 Nisan 1920'de son derece zor şartlarda bu Meclis açıldı. Bir kez daha hatırlayalım; Birinci Dünya Harbi'nde Çanakkale'den Yemen'e, Kafkas cephesinden Galiciya'ya kadar çok geniş bir alanda bu toprakların çocukları ülkeleri için çarpıştı, şehit ve gazi oldu. Mondros Mütarekesi'nin kasvetli havasında, bu ülkenin evlatları her koldan işgale şahit oldu aynı zamanda. Bu tür altüst oluş dönemlerinde, tarihin parlak ışığı kahramanları ötekilerden en açık şekilde ayırır. Sadece bir örnek vermek isterim -tarihte örnek çok- bir örnek: 15 Mayıs 1919'da İzmir'in işgalini telgrafla İstanbul'daki Umum Müdürlüğüne bildiren vatansever ile "Kim bu ortalığı karıştırmak isteyen kişi? Uydurma haberlerle milletin huzurunu bozuyor, derhâl gereken yapılınsın." diyen sadrazam, elbette, bambaşka dünyaların insanlarıdır.

Ülkenin varlığı, dirliği söz konusuysen İttihat Terakkici veya Hürriyet İtilafçı hasımlığı dahi bir mazeret sağlamaz, görevden kaçışı aklamaz çünkü hangi partiden, hangi zihniyetten olursan ol, şartlar her farkı elinin tersiyle kenara itip ülken için, bu güzel ve onurlu insanların hayatı ve geleceği için aynı safta birleşmeyi gerekli kılar. Sadece, bunu yapanlar ve yapmayanlar vardır.

Atatürk'ün askerî ve siyasi dehası, "Hür yaşadım, hür yaşarım." diye haykıran insanları ortak bir ideal için birleştirmesinde, en ümitsiz zamanlarda mücadele inancına rehberlik etmesinde ve Türkiye Cumhuriyeti'ni bu kritik süreçlerden yol arkadaşlarıyla birlikte çekip çıkarmasında yatar. Dönemin, şüphesiz, en önemli ve hayati kararı, Erzurum ve Sivas Kongrelerinden sonra millî mücadelenin kalbi olarak Meclisi açmaktır. Bu tarihten yaklaşık üç buçuk yıl sonra cumhuriyetin ilan edilmesiyle sistemin taşları yerine oturmuştur çünkü cumhuriyet, reşit, mümeyyiz vasfı olan insanların rejimidir, o yüzden fazilettir. Meclis, millet iradesi üzerinden ortak aklın temsil edildiği yer olduğu için yücedir ve bizatihi milletin vücut bulmuş hâlidir.

Yüz bir yıl içinde bu Meclis tek parti dönemini, Terakkiperver ve Serbest Fırkaları gördü, çok partili hayata geçişe şahitlik etti, 1960 ve 1980 darbeleriyle kapatıldı, 1971'de paranteze alındı, 28 Şubatta üzerine vesayetin gölgesi düşürüldü, 27 Nisan'da istikamet verilmek istendi, nihayet 15 Temmuz'da mankurtlar milletin düşmana karşı kullanmaları için verdiği silahı millete karşı kullanıp Gazi Meclisi bombaladılar. Buna cüret edenlerin millet ve hukuk tarafından nasıl cezalandırıldığını biliyoruz.

Şunu unutmayalım: Yüz bir yıllık tarihe, buradaki siyasi temsillere çeşitli eleştirilerimiz olabilir fakat nihai noktada bu bizim, hepimizin tarihidir, kimsenin başka bir tarihi yok. Geçmiş, ateşli siyasi polemiklerle değil, tarihin dingin ve derin aklıyla anlaşılmalıdır. Tarih için "geçmişin aynası, istikbalin tavağı" derler. O yüzden, geçmiş sadece geçmiş değildir, bugün de yaşar ve geleceğe taşınır.

Yüz bir yıldan çıkarılacak bazı sonuçlara gelince, birincisi, her tür görüş ayrılığının ötesinde kaderimizin nasıl da ortak olduğu gerçekliğidir. Bazen, siyasi rekabetler bu kader ortaklığını gölgeleyebilir. İşte, Meclisin açılışının anıldığı böylesi tarihî günler gölgede kalanın farklı siyasetler tarafından bir kez daha gün ışığına çıkarılması için bir fırsat sunar. İkel kabilelerin bile ihtimam gösterdiği ortaklık ruhu ritüellerini geliştirmiş bir cemiyetin atlaması, önemsizleştirilmesi düşünülemez.

İkincisi, millet iradesinin temsil edildiği bu mekânda her tür müzakere çok kıymetlidir çünkü milletin nabzı burada atar. Elbette sadece akılcı sözlerden, saygı içinde cereyan eden konuşmalardan değil, kimi zaman harareti yükselen tartışmalardan, hatta mübalağa sanatına başvuru ve dinleyen için bir eza ve cefaya dönüşen haykırımlardan dahi çıkarılacak sonuçlar vardır. Ancak, takdir edilmelidir ki Meclisin görevini bihakkın yapabilmesi, anlamı seste değil sözde arayan bir ortak aklın zemininde mümkündür. Burası, siyasetin tabiatında olan insan kazanma sanatının hasmını dahi kazanma irfanına dönüşmesi gereken mekândır. Bunun nasıl ifa edileceğini elbette değerli milletvekilleri kendi tecrübelerinden gayet iyi bilmektedirler.

Üçüncüsü, ülkeleri yönetmek kolay bir iş değildir. Sınırlı kaynaklar ile sonsuz talepler arasında dengeyi kurmak gerekir. Eleştiriler değerlidir ancak şartların tabiatında var olan bu dengenin gözetildiği sahici eleştirilerin herkes tarafından çok daha fazla dikkate alınacağı muhakkaktır. Öte yandan, bugün, Türkiye dış politikada Doğu Akdeniz'den Suriye'ye, müttefiklerle ilişkilerden bölgesel dengelere, nihayet AB'ye kadar birçok konuda kritik bir sürecin içindedir. Dile, üsluba, yönteme ilişkin eleştiriler getirilebilir fakat nihai noktada, ortak çıkarlarla ilgili konularda ortak bir tavır çok daha yüksek bir sesle ifade etmek kıymetlidir ve haklı bir beklentidir.

Dördüncüsü, demokrasi hepimizin üst değeri, meşruiyetinin kaynağıdır. Demokrasiye sahip çıkmak görevimizdir. Demokrasinin düşmanı sadece faşizm ve totaliterlik değildir; en büyük düşman, gerçek olmayacak ölçüde ideal bir demokrasi karşılaştırması üzerinden mevcut demokrasiyi ölçsüz bir şekilde eleştirmektir. "Mükemmel, iyinin ve gerçeğin düşmanıdır." derler. İktidar her rejimde fakat muhalefet sadece demokrasilerde vardır muhakkak. Bunun değerini takdirde ise iktidar kadar muhalefete de görev düştüğünü unutmayalım.

Öte yandan, günümüzde demokrasi için yine mühim bir tehlike, dijital çağda siyasetin gerçeklikten imaja dönüşme eğilimidir. Biz meselelerimizi, dünyası "yaşasın" ya da "kahrolsun"dan ibaret küçük bir kesimle değil, gerçek dünyanın sahici dili üzerinden birbirimizle konuşarak çözmeliyiz.

Beşincisi, tarihin siyasetinden gelecek için çıkarılacak mühim bir ders şudur: Eleştiri değerlidir fakat daha önemlisi toplumun birliği, geleceği, refahı üzerine ne ölçüde ikna edici bir dile sahip olunduğudur. Biz AK PARTİ ve Cumhuriyet İttifakı olarak Meclisimizle gurur duyuyoruz. Bütün çabamız, milletin rızasıyla teşekkül eden bu Mecliste ortak çıkarlarımız için vermiş olduğumuz siyasi mücadelenin daha iyi anlaşılacak daha fazla temsili, yine bu milletin huzuru, yüksek refahı için temin etme yolunda rekabetçi bir yaklaşımdır.

Aziz milletimiz uzun yıllar boyunca sağduyu ve basiretle her seçimde takdirde bulunmuş ve emaneti ehline vermiştir. Millet iradesine saygı, emaneti ehline veren millete saygı şüphesiz iktidarın yönetme, muhalefetin eleştirisi hakkına saygıdır. "Tek adam" "sivil darbe" ve benzeri eleştiriler dileyenler tarafından elbette yapılabilir fakat takdir edilmelidir ki, bu söylem, mantığı ve doğrudan konuşanın sahip olduğu meşruiyetin kaynağıyla çelişkilidir ve nihai noktada milletin tercihinine yönelik bir söylenmedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, geçmiş her zaman geleceğe konuşur. Bu 23 Nisan az sonra tarih olacak ve buradaki her söz geleceğe kaydını düşecektir. Bugün kadar yarının da önemli olduğu bilgisinde damıtılmış bir irfanla sözlerini tarihe düşürenlerin Meclisini, Türkiye Büyük Millet Meclisini 101'inci yaşında kutluyor, nice yüz yıllar boyunca millet iradesinin mekânı olarak vazife yapacağına tüm kalbimle inanıyorum.

Yüce Meclisin hayatını kaybetmiş üyelerini minnet ve şükranla anarken bugünkü üyelerine saygılarımı sunuyor, hep birlikte ülkemiz için çalışmaya devam edeceğimize güçlü inancımı ifade ediyorum.

Hürmetlerimle. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bostancı.

Şimdi söz sırası, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı İzmir Milletvekili Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Kılıçdaroğlu. (CHP sıralarından ayakta alkışlar, İYİ Parti sıralarından alkışlar)

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GENEL BAŞKANI VE MECLİS GRUBU BAŞKANI KEMAL KILIÇDAROĞLU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, televizyonları başında bizi izleyen saygıdeğer vatandaşlarım, geleceğimiz, umudumuz olan sevgili çocuklar, sevgili gençler; Cumhuriyet Halk Partisi adını, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 101'inci yılını ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nızı kutluyorum.

Sayın Başkan, geçtiğimiz yıl Türkiye Büyük Millet Meclisimizin kuruluşunun 100'üncü yılını kutladık. Geçen yıl bu kürsüde yaptığım konuşmada Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün hangi koşullarda İstanbul'dan ayrılarak Millî Mücadele'yi başlatmak amacıyla Anadolu'ya geçişini sizlerle paylaşmıştım. Atatürk, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 24 Nisan 1920 tarihli oturumunda bu büyük yolculuğun başlangıcını şu cümlelerle anlatıyor: "Millî vicdanın büyük iradesine bağlı olarak milleti bağımsız ve vatanımızı düşmanlardan arınmış görüncye kadar çalışmak andıyla 16 Mayıs 1919 günü İstanbul'dan ayrıldım, Samsun'da işe başladım."

Değerli milletvekilleri, Atatürk'ün "millî vicdan" deyişi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bizzat yürüttüğü millî mücadelenin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesini özetleyen bir deyimdir. Mustafa Kemal'e göre, milletin egemenliğinden güç alan bir iradenin üstesinden gelemeyeceği hiçbir sorun yoktur. Tek bir insanın iradesi yerine millî vicdanın büyük iradesini yani milletin hâkimiyetini tesis etmek, ülkemizin bugün içinden geçtiği sorunları çözebilmemizin de tek çaresidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu Büyük Meclis yüz bir yıl önce bir cuma günü açıldığında önüne koyduğu en önemli hedef, düşmanı en kısa sürede Anadolu'dan söküp atmaktı. Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarının düşmanın Anadolu'dan atılması kadar önemli gördükleri bir diğer temel konu kurtuluş mücadelesinin hukuki dayanağını oluşturmaktı. Bu nedenledir ki öncelikle, devletin omurgasını belirleyen bir anayasa hazırlanmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiştir. 20 Ocak 1921 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu bu anlayış ve sorumlulukla hazırlanmış, 29 Ekim 1923'te kurulacak olan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk anayasası olmuştur. Bir kişinin değil, milletin iradesi esas alındığından Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun 1'inci maddesi "Hâkimiyet, bilakayduşart milletindir." şeklinde düzenlenmiştir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu düzenleme daha sonraki anayasalarda yer almıştır. Dolayısıyla, Millî Kurtuluş Savaşı mücadelemiz sadece bir askerî mücadele değildir, Millî Kurtuluş Savaşı'mız ve sonrası aynı zamanda bir anayasal demokrasi mücadelesidir. Bu mücadele bugün hâlâ devam etmektedir. Evet, bugün yürürlükte olan Anayasa'mızda da "Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir." diyor. Yine, Anayasa'mız "Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz." diyor. Aynı madde: "Türk milleti, egemenliğini yetkili organları eliyle kullanır." diyor. Sizlerin de çok iyi bildiği gibi bu organlar; yasama, yargı ve yürütme organlarıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu Meclis, Millî Kurtuluş Savaşı'nı yönettiği için "Gazi Meclis" unvanını alan bir Meclistir. Özellikle de bu nedenle bu Meclisin kendi yetkileri konusunda titiz davranması, yetkilerinin gasbına sessiz kalmaması gerekir. Bu Meclisin hiçbir vesayeti, hiçbir gölgeyi üzerinde hissetmemesi gerekir. Bu Meclisin kendi özgür iradesiyle çıkardığı yasalara yürütme organının uyup uymadığını denetlemesi gerekir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu Meclisin halktan toplanan vergilerin, yapılan borçlanmaların ve özelleştirme gelirlerinin nerelere, nasıl harcadığını bilmesi ve denetlemesi gerekir. Bu Meclisin yolsuzluklar konusunda çok duyarlı olması ve tüyü bitmemiş yetimin hakkını sonuna kadar kararlılıkla ve inançla savunması gerekir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu Meclisin Millî Kurtuluş Savaşı sürecinde bile ülkenin kanun hükmünde kararnameyle yönetilmesine izin vermediğini bilmesi gerekir. Bu Meclisin Türkiye'nin en temel sorunlarını yeri geldiğinde masaya yatıran ve çözümler üreten bir sorumluluğunun olduğunu bilmesi gerekir. Bu Meclisin insan hakları ihlalleri karşısında insandan yana en onurlu tavır takınması ve insan hakkı ihallerine izin vermemesi gerekir. Bu Meclisin devletle aşama aşama yok edilen liyakat sisteminin neden yok edildiğini ve bunun topluma yüklediği maliyetleri araştırması gerekir. Bu Meclisin Anayasa'da yer alan "Basın hürdür, sansür edilemez." ilkesini yürütme organının niçin ve nasıl ihlal ettiğini araştırması gerekir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu Meclisin sayıları 10 milyonu aşan işsizler ordusunun yaşadığı sorunları ve nedenlerini araştırması ve sorgulaması gerekir. Bu Meclisin, bugün, 21'inci yüzyılın Türkiye'sinde 2 milyon 538 bin öğrencinin neden EBA'ya ulaşamadığını araştırması ve sorgulaması gerekir. Bu Meclisin kamu-özel iş birliği içinde yapılan döviz garantili yatırımların maliyetini ve verilen garantilerin çocuklarımıza getirdiği yükleri bilmesi gerekir. Bu Meclisin tek kişilik Hükümetin kendi vatandaşlarından kendi ülkesinde niçin dövizle borçlandığını sorgulaması gerekir. Bu Meclisin Merkez Bankasındaki 128 milyar doların hangi bankalarda, kimlere, hangi kur üzerinden satıldığını bilmesi gerekir. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bu Meclisin Mersin Akkuyu'da yapılan atom santralinin sanayiciye dünyanın en pahalı elektriğini niçin satacağını ve bu pahalı alım garantisinin yabancılara niçin verildiğini bilmesi ve sorgulaması gerekir. Bu Meclisin devletin en büyük inşaatlarının adil bir şekilde yapılmayıp, adil bir ihaleyle yapılmayıp neden sadece 5 firmaya, üstelik döviz garantili verildiğini ve bunun ahlaki temellerini sorgulaması gerekir. Bu Meclisin kamu kuruluşlarının ve kamu bankalarının neden sadece bazı gazete ve televizyonlara ilan ve reklam verdiğini ve ahlaki olmayan bu davranışın nedenlerini araştırması gerekir. Bu Meclisin yürütme organının yargı üzerinde tahakkümüne izin vermemesi gerekir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu Meclisin Anayasa Mahkemesine hülleyle yargıç atanmasına izin vermemesi gerekir. Bu Meclisin gencecik çocuklarımızın neden gelecekle ilgili yurt dışında aradıklarını araştırması gerekir. Bu Meclisin cumhuriyetimizi demokrasiyle taçlandırmak gibi bir görevinin olduğunu asla ve asla unutmaması gerekir. (CHP sıralarından alkışlar)

Ekranları başında bizi dinleyen saygıdeğer vatandaşlarım, bu Meclise tarih önünde saygınlık kazandıracak olan, bu söylediklerimin yapılmasıdır. Bunları yapacak, sorgulayacak olan bir Meclis halka güven veren bir Meclistir. Biz böyle bir Meclis istiyoruz. Biz hukuk sistemimizin askerî ve sivil darbe hukukundan arındırılmasını istiyoruz. Bu, Gazi Meclisin yapması gereken temel görevlerden birisidir. Biz hak istiyoruz, biz hukuk istiyoruz, biz adalet istiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Biz milletin vekillerini millet seçsin istiyoruz. Biz hangi görüşten olursa olsun, hangi inançtan ve kimlikten olursa olsun, bütün vatandaşlarımızla

bu cennet ülkede huzur içinde yaşamak istiyoruz.

Sevgili gençler, sevgili çocuklar; kimse umutsuzluğa kapılmasın, Allah'ın izniyle bunların tamamını yapacağız. Bu güzel ülkede huzuru ve mutluluğu sağlayacağız. (CHP sıralarından alkışlar) Hiçbir çocuk yatağa aç girmeyecek. Her anne ve baba çocuğunu öz güven içinde okula gönderecek. Gençlerimiz geleceklerini yurt dışında değil, kendi ülkelerinde çalışarak, alın teri dökerek, kazanarak yaşayacaklardır.

Bu duygu ve düşüncelerle, Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışına yetişen 115 milletvekilini ve sonrasında çalışmalara katılan değerli milletvekillerimizi saygıyla ve rahmetle anıyorum.

Covid-19 salgınında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza, terörle mücadelede şehit düşen güvenlik güçlerimize Allah'tan rahmet, yakınlarına sabır diliyorum. Tüm gazilerimizle birlikte, hepimizi duygulandıran ve gururlandıran ve bu salgına karşı özveriyle çalışan, mücadele eden tüm sağlık çalışanlarına da şükranlarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim değerli milletvekilleri. (CHP sıralarından ayakta alkışlar, İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kılıçdaroğlu.

Şimdi söz sırası Halkların Demokratik Partisi Eş Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı İstanbul Milletvekili Sayın Pervin Buldan'ın yerine Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç'a aittir.

Buyurun Sayın Oluç. (HDP sıralarından alkışlar)

HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ GRUP BAŞKAN VEKİLİ HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. Ekranları başında bizleri izleyen halkımıza yürekten sevgilerimizi iletıyorum.

Yüz bir yıl önce Meclisin kuruluşunu ve o dönemi hatırladığımız bugünü ve tüm çocukların bayramını kutluyorum.

Konuşmama başlarken, cezaevlerinde tutulan geçmiş dönem Eş Genel Başkanlarımız Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ şahsında tüm seçilmiş vekillerimizi, Ayhan Bilgen ve Selçuk Mızraklı şahsında tüm belediye eş başkanlarımızı, parti yöneticisi ve üyesi arkadaşlarımızı sevgiyle selamlıyorum. Yine, bu dönem vekillikleri düşürülen Leyla Güven, Musa Farisoğulları ve Ömer Faruk Gergerlioğlu'na selamlarımızı yolluyorum.

Sayın milletvekilleri, keşke bugün, bu kürsüden, son derece önemli olan Meclisin kuruluşunun 101'inci yılında, demokratik bir ülkeden, toplumsal adaleti sağlayan bir sistemden, halkın temel sorunlarına çözüm üretebilen güçlü bir Parlamentodan ve egemenliği sürekli engellenmemiş bir halk iradesinden söz edebilseydik; keşke yüz bir yıllık tarihi böyle değerlendirebilseydik ama ne yazık ki tablo böyle değil. Bugün, demokrasi ağır bir baskı altındadır, âdeta kelepçelenmiştir. Kuvvetler ayrılığı terk edilmiş, yerine, tek kişide toplanan kuvvetler birliğine geçilmiştir. Kimlikler, inançlar, diller, kültürler, evrensel ve temel insan hakları, yurttaş hakları bu ülkede güvence altında değildir. Demokratik siyaset, toplumsal muhalefet ve sivil toplum ağır bir kuşatma altındadır. Adalet duygusu yok edilmiştir. Tecrit başta olmak üzere, her alanda kendi hukukunu, anayasal ilkelerini, imzaladığı uluslararası demokratik sözleşmeleri uygulamayan bir keyfilikle ve hukuksuzluklarla karşı karşıya kalınmıştır. Hukuk bugün herkes için yoktur artık, sadece üstünler ve güç sahipleri için vardır. Halk egemenliğinin tecelli etmesi gereken Parlamento yürütmenin egemenliği altına alınmıştır. İktidara bağlı ve taraflı yargı, aldığı siyasi kararlarla Parlamentonun iradesine müdahale ederek kendisini Meclisin üzerinde görmektedir. Düşünce, ifade, basın ve iletişim özgürlüğü her gün çiğnenmektedir. Emekçi yoksul halkların adil gelir dağılımı ve sosyal adalet talepleri karşısında, bütün zenginlik iktidar ve çevresinde toplanmakta, halk ise her gün daha da yoksullaşmakta, işsizlikle, açlıkla, sefaletle karşı karşıya bırakılmaktadır. Kısacası, Meclisin 101'inci yılında kötü ve yanlış yönetilen bir Türkiye'yle karşı karşıyayız.

Meclis 1920'de kurulduğunda gerçek halk egemenliğine dayanıyordu. 1921 Anayasası ademimerkeziyetçi bir anlayışı esas alıyordu. Bu kuruluş esasları zamanla yerle bir edildi ve bir asır boyunca bu ülkenin tüm kimlikleri ve kültürleri dışlandı, ötekileştirildi. Cumhuriyetin demokratikleşmesi her defasında darbelerle, müdahalelerle engellendi; baskıcı, otoriter sistem ve yönetimlerle sorunların üzerine sürekli yeni sorunlar ve yeni krizler eklendi.

Cumhuriyetin demokratikleşmemesinin önemli bir sonucu da yüz yıldır çözilemeyen Kürt sorunu oldu. Türkiye'nin en temel sorunlarından biri olan Kürt sorununa yaklaşımda diyalog ve müzakere yerine, çatışma ve yok sayma siyaseti izlendi. Çözumsuz bırakılan Kürt sorunu, sorunları çözilemeyen bir Türkiye yarattı. Bugün cumhuriyet demokratikleşmediği için Kürt sorunu çözilemiyor, Kürt sorunu çözilemediği için cumhuriyet demokratikleşmiyor. Kürt sorununun var olması devlet ve iktidar sistemini hukuksuzluğa ve demokrasi eksikliğine itiyor. Aynı şekilde, bu sistem, Alevilik başta olmak üzere, inanç kimliklerini tanımadı. Aynı zamanda cinsiyetçi olan bu otoriter sistem kadın kimliği ve iradesiyle kadınların varlığını kabul etmedi ve dışladı. Örneğin, kadınların çok önemli bir kazanımı olan İstanbul Sözleşmesi'ni tek kişi bir gece yarısı kararıyla feshedebildi, milyonlarca kadın adına bir erkek karar verebildi ama o sözleşme bu Mecliste kabul edilmişti, dolayısıyla bu adım Meclis iradesine de karşı bir adım oldu. Tıpkı kayyum darbelerinde olduğu gibi, kayyum darbesiyle halkın seçme ve seçilme özgürlüğü gasbedildi, halkın sandıktan çıkan iradesi çalındı, siyasi bir yolsuzluk yapıldı.

Peki, geline nokta nedir? İktidar partisinin belediyeleri insan kaçakçılığıyla anılıyor, kayyum belediyeleri yolsuzluklarla iç içe oldu. Sadece Sayıştay raporları değil, İçişleri Bakanlığının müfettişleri de bu yolsuzlukları ve hırsızlıkları tespit etti. Yolsuzluk çarkı yerele taşındı ve merkezden atanan kayyumlar tarihe yolsuzluk, usulsüz harcama ve hırsızlıkla geçti. Hukuksuzluk, usulsüzlük, keyfilik, kibir ve güce tapma bir yol hâline getirilirse, denetim ortadan kaldırılırsa her şey çığırından çıkar ve yaşanan da işte budur.

Sayın milletvekilleri, temeli 2017'de atılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi 5'inci yılına girmiştir; ayrımcılık, eşitsizlik, baskı, zulüm, hukuksuzluk, iktidar şatafati, israfı dışında ne getirdi bu sistem? Hiçbir şey getirmede. Tam tersine bu sistem çok şey götürdü. Bu sistem getirdi değil bir götüre sistemi hâline geldi; kırıntı düzeyindeki demokrasiyi götürdü; adaleti, hukuku, Anayasa'nın ilkelerini götürdü; Parlamentonun yetkilerini, halkın cebine ve sofrasına yansımaları gereken kaynakları götürdü. İktidar bu tutumuyla sadece ve sadece kendi geleceğini düşünen bir hâle geldi. Salgında dahi halkı düşünmeyen, toplumu Covid ve sosyal güvencesizlikle karşı karşıya bırakan, kod 29'la işçileri ekmeğinden, rızkından eden, insanlar aç ve işsizken yandaşları trilyonluk araçlarla, para balyalarıyla poz veren bir anlayış, bu ülkenin de toplumun da üzerinde ağır bir yük hâline geldi.

Sayın milletvekilleri, cumhuriyet 100'üncü yaşına girmeden önce önümüzde tek bir yol bulunmaktadır; demokratik cumhuriyet yolu. Türkiye'nin ihtiyacı olan şey cumhuriyetin demokratikleşmesidir. Demokratikleşmeyi ekonomik ve sosyal politika tercihleriyle güçlendirmek gerekmektedir. Yaşanan rejim krizinin derinleşerek büyümemesi için cumhuriyet gerçek anlamda demokrasiyle buluşmalı, demokratik ve özgürlükçü bir yapıya kavuşmalıdır, katılımcı ve müzakereci demokrasi anlayışıyla güçlenmelidir. (HDP sıralarından alkışlar) Eşit ve özgür yurttaşlık hukuku hâkim olmalıdır. Bu cumhuriyet teklik üzerinden birliği değil, çokluk ve farklılıklar üzerinden saygıyı ve bütünlüğü esas almalıdır. Bizler demokratik siyasette ısrarcıyız. Şu çok açık ki; demokratik siyaset güçlendikçe sorunlarımızın konuşarak, diyalogla, müzakere edilerek aşılması imkânları da genişler ve artar. Türkiye'nin hiçbir sorununu çatışma ve şiddet yoluyla çözemeyiz. Müzakere ederek, diyalog yoluyla, konuşarak, tartışarak bütün sorunlarımızı çözebiliriz. Kürt sorunu başta olmak üzere hiçbir sorunumuz yoktur ki konuşarak çözemeyelim; bunu size bir kez

daha hatırlatıyorum. Bir asrın ağır tecrübeleri gelecek asrın da aynı krizlerle yaşanmaması gerektiğini herkese göstermiş olmalıdır. Herkesin diliyle, kimliğiyle, rengiyle bir arada olduğu, birlikte dertlenip birlikte neşelendikleri bir ülke çağrısı yapıyoruz. Barış ve huzur içerisinde yaşamak bu ülkedeki tüm insanların hakkıdır. Tüm ağır tahribatların onarılması için demokrasiden, adaletten, barıştan, hukuktan yana olan herkesle, her kesimle güçlü bir demokrasi ittifakını önemsiyoruz. Demokrasi etrafındaki bir büyük buluşmayla hak ve hukukumuzu korumayı, bu bereketli toprakların her rengini bir arada tutmayı başaracağımıza inanıyoruz. Yaratılan umutsuzluğun karşısında umudu, korkunun karşısında cesareti, karanlığın karşısında aydınlığı ayakta tutuyoruz ve tutmaya devam edeceğiz. (HDP sıralarından alkışlar) Çağrımız Parlamente'ye ve bütün ülkedir, toplumdur: Gelin, hep birlikte, kutuplaştırmadan, ayrıştırmadan, demokrasiyi ve yeni bir toplumsal mutabakata, toplumsal barışa zemin hazırlayalım. Uçurumun kenarına gelmiş bir ülkeyi hep birlikte düzlüğe çıkaralım. Yerel demokrasiyi Parlamente'ye ve cumhuriyeti güçlendirip denge ve denetleme ağırlarını yasaların yanı sıra demokrasinin güvencesine emanet edelim. Kapsayıcılığı esas alan sivil, demokratik, özgürlükçü, eşitlikçi ve çoğulcu bir anayasanın zeminini yaratalım. Halkların ihtiyacını ve beklentisini karşılayan yeni bir toplumsal sözleşmenin yolunu açalım. Ortak değerleri, karşılıklı saygıyı büyütelim.

Çocuk Bayramı olarak da kutlanan bugün her bir çocuk, çocuk işçiliğinden şiddete ve istismara, ana dilinde eğitimden mahrum bırakılmaktan iş cinayetlerinde hayatını kaybetmeye, uyuşturucu batağında geleceğini yitirmeye kadar yaşının taşıyamayacağı çok ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Yüz yıl önce çocuklar için bayram olarak hayal edilmişti bugün. Bir güne sıkışmış bayramlar yerine, barış ve demokrasi, huzur ve refah içinde bir ülkeyi çocuklara bırakmak boynumuzun borcudur. Gelin, çocuklara güzel bir ülke ortamını yaratalım, otoriterleşmenin yerine demokrasiyi, hukuksuzluğun yerine adaleti, çatışma ve krizin yerine barışı, demokratik uzlaşmayı, vesayetçi anlayışın yerine halk iradesini koyalım.

Tüm halklarımızı ve sizleri saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Oluç.

Şimdi söz sırası Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı Osmaniye Milletvekili Sayın Devlet Bahçeli'nin yerine Grup Başkan Vekili Manisa Milletvekili Sayın Erkan Akçay'a aittir.

Buyurun Sayın Akçay. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ GRUP BAŞKAN VEKİLİ ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci kuruluş yıl dönümü münasebetiyle toplanmış bulunuyoruz. Bu kutlu günde aziz milletimizi ve muhterem heyetinizi Milliyetçi Hareket Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, asırlar boyunca cihanşümul devletler kurduk, medeniyetler kurduk, 3 kıtada saadetli asırlar yaşadık, önümüze çıkan her engeli yıkıp şer oyunlarını bozduk. Ancak Türk milleti yaklaşık yüz elli yıl önce başlayan saldırılarla vatan kayıplarına, felaketlere, beka tehditlerine maruz kalmıştır. Uzun savaş yıllarında nüfusumuz erimiş, milletimiz yoksul ve bitap düşmüş, ekonomimiz çökerilmişti. Yüz üç yıl evvel İngiltere, Fransa, İtalya ve Yunanistan en kesif ordularıyla birleşerek ülkemizi işgal etmiş, ordumuz dağıtılmış, silahlarımız el konulmuştu; bir taraftan bütün kuvvetleriyle Anadolu'yu yangına çeviren işgalciler, diğer taraftan himaye dilenen bir kısım iş birlikçiler ve mandacılar. Bu ağır şartlar altında Hatay'da Kara Mehmet Çavuş, İzmir'de Hasan Tahsin, Ayvalık'ta Ali Çetinkaya, Maraş'ta Sütçü İmam, Antep'te Memik Ağa tarafından işgalcilere karşı atılan kurşunlar Kurtuluş Savaşı'nın işaret fişekleri olmuştur.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ilk adımını atmış, bağımsızlık ve millî egemenliğin vatan sathına yayılması için kongreler düzenlenmiştir. Bu doğrultuda, 22 Haziranda Amasya'da bir genelgeyle vatanın bütünlüğünün ve milletin bağımsızlığının tehlikede olduğu, milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararının kurtaracağı ilan edildi. 23 Temmuzda Erzurum Kongresi'nde "Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanmaz." haykırışı dünyaya duyuruldu. 24 Temmuzda Balıkesir'de, 8 Ağustosta Nazilli'de, 16 Ağustosta Alaşehir'de toplanan kongrelerle Kuvayımiliye düzenli istiklal ordusuna dönüşmeye başladı ve cephele kuruldu. Heyet-i Milliye, millî hâkimiyet için teşkilatlandı. 4 Eylül 1919'da Sivas Kongresi'yle manda ve himayenin kabul edilmeyeceği, millî iradenin bütün vatan topraklarında hâkim kılınacağı kararı "Ya istiklal, ya ölüm." parolasıyla ilan edildi. İşgalci İngiliz kuvvetleri 16 Mart 1920'de İstanbul'u işgal etmiş, Meclis-i Mebusan basılarak dağıtılmıştır; bunun üzerine, Ankara'da olağanüstü yetkilere sahip bir meclisin toplanması zaruri hâle gelmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, yüz bir yıl önce, meclletin dört bir yanından gelen kahramanların dualarıyla, azim ve iradesiyle açıldı. Hâkimiyetin kayıtsız şartsız millete ait olduğu bütün dünyaya ilan edildi. Onlar, Ulus'taki mütevazı binada, okullardan getirilen tahta sıralarda, isli gaz lambaları altında, kese kâğıtlarına yazılan tutanaklarda, Polatlı'dan gelen top sesleri içinde meclletin kaderine sahip çıktılar. Bu yüce Meclis, İstiklal Savaşı'mızı yöneten Gazi Meclistir. Gazi Meclis, bağımsızlığı karakter olarak benimseyen Türk milletinin eseridir. Gazi Meclis, teslimiyet belgelerini yırtıp atan iradedir.

Değerli milletvekilleri, 23 Nisan bir Ergenekon'dan çıkıştır, Türk milletinin tam bağımsız ve medeni şekilde, birlik ve beraberlik içinde yaşama azmidir; etnik köken, dil, mezhep, yöre ayrımı yapmaksızın millî devlet ülküsünde birleştiğimiz gündür. 23 Nisan millet iradesinin devlet idaresine dönüştüğü gündür. 23 Nisan cumhuriyete giden yolun kilometre taşıdır. Ve 23 Nisan Atatürk'ün çocuklarımıza armağan ettiği ve dünyada tüm çocuklara armağan edilen ilk ve tek bayramdır.

Değerli milletvekilleri, Büyük Millet Meclisi bir taraftan işgalcilerle, diğer taraftan ülkemizi kasıp kavuran verem, sıtma ve tifüs gibi salgın hastalıklarla da mücadele etmiştir, tıpkı bugün Covid-19 salgınında olduğu gibi devlet, millet el ele, topyekûn bir mücadele verilmiştir.

Muhterem milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Türkiye Cumhuriyeti'nin hafızasıdır. Ülkemizin geleceği burada inşa edilmiş, kalkınma hamleleri bu çatı altında biçimlenmiş, demokrasi ve siyasi hayatımız bu sıralarda olgunlaşmıştır fakat millî irade son altmış yılda çeşitli darbe ve vesayet girişimlerine de maruz kalmıştır. 15 Temmuz 2016'de FETÖ'cü hainler bu yüce çatıyı alçakça bombalamıştır. Yüz bir yıl önce Polatlı'dan gelen top seslerine rağmen millet için çalışmaktan geri durmayan Meclisimiz 15 Temmuz gecesi emperyal uşaklara hak ettikleri dersi vermiş ve yeniden "Gazi" unvanı almıştır. Ancak ve maalesef, darbeci ve vesayetçi zihniyet henüz yok olmamıştır, Meclisimiz bugün de darbe ve vesayet heveslilerine, yabancılardan himaye ve iktidar dilenenlere karşı tedbirli olmak zorundadır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunlar hâlâ en şeytani kılıkta, süslü maskelerle, bazen de gece yarısı bildirileriyle kendini gösterebilmektedir. Bu zihniyetekilere hatırlatırız ki devlet ve millet uyumaz, emekliye de ayrılmaz. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluş felsefesine bağlı olarak, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin vizyonuyla yasama faaliyetlerini yürütüyoruz. Bu sistemle Gazi Meclisimiz yüz bir yıllık tarihinde yüzde 95 gibi önemli bir nispetle yüksek temsiliyete kavuşmuştur; 12 siyasi parti, 5 grup ve 10 bağımsız milletvekiliyle çoğulculuğa, temsilde adalete ve sandalye dağılımları itibarıyla uzlaşmacı bir yapıya sahiptir. Meclisimiz kuvvetler ayrılığına sahip, güçlü, fonksiyonel ve daha demokratik bir yapıya kavuşmuştur. Diğer yandan, yürütmeye yüzde 50'den fazla yüksek bir temsiliyet millî iradenin güçlü bir şekilde tahkim edilmesini sağlamıştır. Türkiye, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle kayıp yıllarını telafi etmektedir. Kır dövüşleriyle, demagojilerle, müzmin ve bağnaz anlayışla her şeye karşı çıkarak kaybedecek vaktimiz yoktur.

Muhterem milletvekilleri, İstiklal Marşı'mız Kurtuluş Savaşı'mızın destanı, milletimizin var oluş mücadelesinin çelikleşmiş ifadesidir. İstiklal Marşı'nın kabulünün 100'üncü yılı olan 2021 yılı bir kanunla İstiklal Marşı Yılı olarak belirlenmişti. Bu karar

Meclisimizin 101'inci yılının mehabetine ve ruhuna uygun bir anlam ifade etmektedir. Allah milletimize bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın.

Bu vesileyle 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nızı kutluyor, başta istiklal mücadelemizin büyük önderi Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve kahraman arkadaşları olmak üzere aziz şehitlerimizi, millî mücadele kahramanlarımızı rahmetle, şükranla anıyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Şimdi söz sırası İYİ Parti Meclis Grubu Başkanı Bursa Milletvekili Sayın İsmail Tatlıoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Tatlıoğlu. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ MECLİS GRUBU BAŞKANI İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; İYİ Parti adına Gazi Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlarım.

Yüz bir yıl önce Ankara'da milletin kayıtsız şartsız egemenliğini ilan eden, Türkiye Büyük Millet Meclisini açan, Gazi Meclisimizin ilk Başkanı, İstiklal Savaşı'nın Başkomutanı Mustafa Kemal Atatürk'ü, silah arkadaşlarını ve tüm şehitlerimizi, kurucu kadrolardan bugüne kadar millî egemenlik hizmetinde bulunanları rahmetle, şükranla ve saygıyla anıyorum.

Bundan yüz bir yıl önce, milletin kendi kaderine el koyma arzusu harekete geçmiş ve geri döndürülmez bir biçimde yegâne meşruiyet kaynağının, tek ve gerçek hâkimin millet olduğu tespit ve tescil edilmiştir.

İstiklal Savaşı'nı zafere taşıyan ve bu sebeple "Gazi Meclis" unvanına sahip olan tek Parlamento Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, kurulduğu günden itibaren tarihin kendisine yüklediği sorumluluğun bilinciyle hareket etmiştir. Bunu 15 Temmuz dâhil olmak üzere ihtiyaç duyulan her zaman ve her zeminde yerine getirmiştir.

Yüz bir yıl önce bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılması ve bunu takiben cumhuriyetin ilan edilmesi tarihin alkışladığı bir başarıdır, milletimizin tarihi yürüyüşünde yüksek bir sıçramadır, milletimiz için efsanevi bir modernleşme hamlesidir ve 1699'dan itibaren sürdürülen arayışın bir karşılık bulmasıdır.

Değerli milletvekilleri, bir ülkede ve bu ülkede millet meclisinin varlığı hiç şüphesiz o ülkedeki millî egemenliğin ilk ve temel şartıdır ancak millî egemenliğin vücut bulması için tek ve yeterli şart değildir. Millî egemenlik, millete gerçek manada yaslanan bir meclis üzerinden hukukun üstünlüğünün sağlanmasıyla gerçekleşir. Millî egemenlik, kuvvetler ayrılığının tesis edilmesiyle yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin bu yetkiye sahip organlar tarafından hakkıyla kullanılmasıyla mümkün olur. Millî egemenlik, milletin her ferdine kendi iradesinin Mecliste var olduğunu hissettirerek, Parlamantonun her türlü keyfî müdahaleye karşı itibarını koruyarak mümkün olur. Millî egemenlik, bu Meclisin millettten aldığı iradeyle yasa koyması ve bu yasalara taşıdığı unvandan bağımsız olarak herkesin tabi kılınmasıyla mümkün olur; bu yasaları uygulama sorumluluğunda olan yürütmenin denetlenebilmesiyle mümkün olur. Eğer böyle olursa "Devletin sahibi millettir." tanımı anlam kazanır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Aksi hâlde, kanunları çıkarma gücüne sahip olanlar, bu kanunlardan istediklerine uyma, istemediklerine de uymama gücünü de kendilerinde bulurlar. Sahip oldukları yetkilerine uygun sorumluluk taşımayanlar, Meclisin doğrudan veya dolaylı denetiminden uzak olanlar millet tarafından devletin esas sahibi gibi görünürler.

Değerli milletvekilleri, bu çerçevede baktığımızda Türkiye, yüz bir yıl öncesinin gerisine düşmüş ve bir parti devleti görünümüne yönelmiştir. Bugün Türkiye'de, iktidar çevresinde olmayanların devlet kapısında yeri kalmamıştır. Bugün Türkiye'de, kanunlar ve kurallar vatandaş için zorunlu, iktidar ve çevresi için keyfî hâle gelmiştir. Uygunsa uyulmakta; uygun değilse, kanunlar ve kurallar uygun hâle getirilmektedir. Bugün Türkiye'de yürütmenin işlemlerine yönelik olan, var olan denetim mekanizmaları etkisizleştirilmiştir; kamusal işlemler, denetimi imkânsız alanlara taşınmıştır. Bugün Türkiye'de ve bu düzende devlet sadece iktidar gücünü elinde bulunduranlara ait gözükmektedir.

Değerli milletvekilleri, işte bu, vesayetin ta kendisidir. 28 Şubatta milletimize dayatılan vesayet işleyişi de böyleydi. Son yıllarda adım adım ilerleyen, son üç yıldır partili Cumhurbaşkanlığıyla derinleşerek yeni bir safhaya geçen yeni vesayetçilik de benzer şekilde işlemektedir. Açık bir ifadeyle, bugün Türkiye'de yasama ve yargı, yürütmenin gölgesi altındadır ve ülkemizde kuvvetler birliği şartları yaşanmaktadır. Atanmışların, siyasi dille konuşan kamu kadrolarının ve bürokratların seçilmişlere karşı tavı bu yeni vesayetin ibretlik birer fotoğrafını sunmaktadır. Değerli hukuk ve siyaset insanı merhum Ali Fuat Başgil'in ifadesiyle, şöyle diyor: "Ezeli bir tecrübeyle sabittir ki siyasi iktidar bir elde toplanmamalıdır; birbirine karşı serbest ve muhtar bir durum almalıdır. Bu vaziyet, hükûmette itidal husule getirir. Bunun aksine olarak bütün kuvvetler bir elde ve bir başta toplanırsa bu el ister şahıs ister bir heyet olsun taşkın bir otoriteye sahip olacağı için bir irade ve tek bir ferman hâline gelir." Bugün tecrübe ettiğimiz partili Cumhurbaşkanlığı sistemiyle ne yazık ki yasama, yürütme ve yargı tek kişinin tahakkümü altına girmiş, yeni bir vesayetçi yapı ortaya çıkmıştır.

Değerli milletvekilleri, Büyük Millet Meclisinin açılışından itibaren yaklaşık bir asır bize göstermiştir ki ne zamanki milletin hâkimiyeti gölgelenmiş, Türkiye güç yitirmiştir, yolsuzluk ve yoksulluk artmıştır, Türkiye otoriter bir siyasi atmosferin içine sürüklenmiştir, fakirleşme süreci ve yargıya güvenin tükenişi aynen böyle süreçlerde olmuştur.

Diğer taraftan, millî egemenliğin güç kazandığı dönemlerde, demokrasiye, kişi hak ve hürriyetlerine, adalete ve liyakate olan bağlılığın güçlendiği, hukukun üstünlüğüne riayet edildiği dönemlerde ise Türkiye ayağa kalkmış, yükselmiştir. Bu ülkede birliğin, dirliğin, zenginliğin hüküm sürmesi ancak ve ancak millî egemenliğin güçlü bir şekilde harekete geçmesiyle mümkün olabilir ve olabilmektedir.

Bugün Türk siyasetinin önündeki yegâne yol millî egemenliğin yarattığı gücü tekrar oluşturmaktan geçmektedir. Bütün milleti, 84 milyonun tamamını hiçbir istisnaya mahal vermeden devletin sahibi yapmaktır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Türkiye'yi çağın ilerisine taşıyacak yol budur. Millî egemenliğin varlığında devletin sahipliği milletin tamamına aittir ve bu bağlamda her vatandaşımızın cebinde taşıdığı Türkiye Cumhuriyeti kimliği devletin tapusudur. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Ve bu kimliğe sahip olan her insan, devletin seksen dört milyonda 1 hissedaridir. Ve her bir hisse bir değerinden ne düşük ne de daha değerlidir. Ve bu kimlik her bireye hak ve hukukunu koruma, hakkına ve hukukuna riayet edilmediği takdirde ise itiraz etme yetkisi verir.

Bizim İYİ Parti olarak işte millî egemenlikten anladığımız budur. Siyasetteki temel hedefimiz bu iklimi hâkim kılarak milletimizi mutlu, devletimizi güçlü kılmaktır. 84 milyonun her birinin dünyadaki çağdaşlarından eksik kalmayacak şekilde onurlu bir yaşamın, mutlu bir toplumun parçası olmasını sağlamaktır. Bu vesileyle bütün milletimizin Millî Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlar, yüce Meclise saygılar sunarım. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tatlıoğlu.

Şimdi söz sırası Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Sayın Erkan Baş'a aittir.

Buyurun Sayın Baş. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ekranları başında bizleri izleyen, sesimizin ulaştığı tüm yurttaşlarımızı sevgiyle selamlıyorum. İşgale ve saltanat düzenine karşı halkın birleşik mücadelesini temsil eden Meclisin kuruluşunu selamlıyor, Mustafa Kemal Atatürk ve halkı için çalışmış tüm vekilleri saygıyla anıyorum.

Değerli yurttaşlar, bugün, burada Meclisin açılışını, ulusal egemenliği ve Çocuk Bayramı'nı kutlamak için toplandık.

Öyleyse, önce üç cümle kuralım. Bir: Meclis, sarayın noter makamına çevrilmiş durumda. İki: Egemenlik maalesef halkın değil, tek adamın. Üç: Çocuklar bayram kutlayamıyor çünkü bu iktidar akıl dışı salgın yönetimiyle çocuklarımızı evlere hapsedmiş durumdadır.

Değerli yurttaşlar, egemenlik konuşacaksa çocuklara bakacağız. Çocuklar mutsuzsa egemenlik tehlike altındadır. Mesela, 12 Eylül darbesi böyledir. Amerika'nın çocukları başarmıştır, bizim çocuklarımızın hayatına mal olmuştur. Onların açtığı yoldan yürüyenler çocuklarımızın geleceğini çalıp memlekete bir saray rejimini reva gördüler. Bakın, memleket nereden nereye geldi: Adile teyzenin kuzucukları vardı, şimdi "tosuncuklar" var. Flüt çalmayı öğrenen çocuklarımız vardı, şimdi, maşallah at çalan at hırsızları var. Sermet Erkin'in şapkadan çıkarttığı tavşanla eğlenen çocuklar vardı, şimdi el çabukluğuyla milyarlara doları hiç edenler var. Demir parayla leblebi tozu için saraya giren çocuklar vardı, şimdi milyonlara liralık arabalarda pudra şekeri bulunduranlar var. Düzen böyle olunca da eğitimde, sağlıkta, özgürlükte, umutsuz gençlik oranında maalesef dünya sıralamasında dibe vuruyoruz ve bunlar sizin eseriniz.

Yüzlerce çocuğun annesi gözleri önünde öldürülürken İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmaya çalıştınız. Sizin çocuklarınız askere bile gitmedi ama yoksul çocuklarının tabutu başında propaganda yaptınız.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sen askerlik yaptın mı?

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) – Kendi evlatlarınıza gemicikler, villalar, yatlar, son model arabalar aldınız, makam mevki açtınız, oğluna bir pantolon alamadığı için canına kıyanları görmediniz; şimdi çıkmış çocuk bayramı kutluyorsunuz. İktidara soruyorum: Hangi yüzle?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sen askerlik yaptın mı?

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) – Ceylan Önkol, Rabia Naz, Uğur Kaymaz, Berkin Elvan, Veysel Atılgan, Oğuz Arda Sel, Burak Oğraş'ın anne babalarının çılgınlığını duyuyor musunuz?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Eren Bülbül...

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) – Artık, hiçbir bayramı kutlayamayacak çocukların hesabını verdiniz mi? Veremezsiniz, vermeyeceksiniz. Çünkü kamudaki koltuklar tek meziyeti reisinize sadakat olanlarla doldu. Kasalar boşaltıldı, halkın kefen parası ihtiyat akçesi bile harcandı, 128 milyar dolar buharlaştı, doğal kaynaklar, madenler, ormanlar, dereler parsel parsel satılıyor.

Bir de bir ilk daha yaşattınız, bakanın biri kendi şirketi para kazansın diye kendi bakanlığına kazık attı. Şimdi, bizi ekranları başında izleyen tüm yurttaşlarımıza soruyorum: Sağlık Bakanı özel hastane patronu, Millî Eğitim Bakanı özel okul patronu, Turizm Bakanı otel zinciri patronu, İçişleri Bakanının her suçluyla fotoğrafı çıkıyor, Dışişleri Bakanı yurtdışına kaçan dolandırıcı makamında ağırıyor, böyle bir ülkede egemenlik halkın olabilir mi? Burada iktidar vekillerine sesleniyorum: Hani eskiden 23 Nisanlarda çocukları koltuklara oturturlardı, sizin varlığınıza, iradenize 23 Nisan'da temsilen koltuğa oturan çocuk kadar oldu mu? Çocuklar bile bazen tembihleri dinlemez, koltuğa oturduğu zaman içinden geleni söyler, siz bunu bir kez olsun yapmadınız. İşte bu yüzden siz gideceksiniz ve o çocuklar gelecek. Ama hangi çocuklar? Parti üyesi olduğu için değil; özel derslerle büyüdü, parasını bastırıp tez yazdırdı, sus deyince sustu, imzala deyince imzaladı, emredince göreve geçti, bırak deyince affını istedi, el kaldırdı el indirdi hiç değil. Zeki, çalışkan, azimli, hak ederek gelecek bu çocuklar ve o gün siz yargıda yaptıklarınızın bedelini ödeyeceksiniz. Evet, devran dönecek, parmağınızda oynattığınız adaletsiz yargı dönemi bitecek. Adliye koridorları lebalep hırsızlarla, avantacılarla, rüşvetçilerle, arsız müteahhitlerle dolacak. Bugün bu halkı açlığa, sefaletle mahkûm eden kim varsa, işçilere, gençlere, kadınlara kim el kaldırıysa, evlatlarımızın canına kim kıydıysa hepsi hesap verecek. Kimse yanına kâr kalacağını sanmasın. Hani o Vahdettin'e "soysuz" denmesinden rahatsız olanlar var ya onlara söylüyorum: O kaçtı, siz onun gibi kaçamayacaksınız bile. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, egemenlik yeniden halkın olacak. Yolsuzlukla, hırsızlıkla, sömürerek, rüşvetle elde edilmiş tüm serveti halkın çıkarlarını çalanlarda ne varsa geri alacağız, halka vereceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) – Yağmalanan derelerimiz, ormanlarımız, topraklarımız, yok pahasına özelleştirilen millî idarelerimiz geri alınacak. "Kanal İstanbul geçecek." diye uyanıklık edip dönüm dönüm arazi kapatanlar, size sesleniyorum: Hepsini iptal edilecek ve halktan alınan halka geri dönecek. Herkes anlayacak, bu ülke satılık değildir. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar) Hırsızların elinden kurtaracağımız her kuruş, cefakâr emekçilerin, yoksul halkımızın çektiği acıları dindirmek için kullanılacak. Türkiye İşçi Partisi, biat edenlerin karşısında gerçeği söylemekte, haklının yanında durmakta inat edenlerin, size inat doğayı, hayatı, kadını, işçiyi, emekçiyi, kültürü, sanatı, üretimi ve çocukların oyun hakkını savunanların partisidir ve sonuna kadar haklıyız çünkü bizim davamız cebini doldurma davası değil, insanca yaşam kavgası, zalimden hesap sorma davasıdır.

Halkımıza sesleniyorum bitirirken: Değerli yurttaşlar, bu ülke, bu Meclis kolay kurulmadı. Tarihimizde ihanete karşı mücadele var, inat var, irade var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Baş, tamamlayalım lütfen.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) – Toparlıyorum.

Bu ülke saray rejiminin eseri bu utançların hiçbirini aslında hak etmiyor. Egemenliğimizi bir gün daha saraya ve onun at hırsızları, dolar hırsızları, insan kaçakçısı, kadın düşmanı, işçi düşmanı kadrolarına bırakmaya tahammülümüz yok.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) - Hakaret etmeden, hakaret etmeden...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, böyle terbiyesizlik yapmasına müsaade edemezsiniz.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) - Bizim bu ülke çocukları için bir hayalimiz var. Ücretsiz ve eşit eğitim alacak. Güzel toprakta, ormanı talan edilmemiş, kimsenin aç yatmadığı, annelerin babaların yoksullukla boğuşmadığı, tertemiz derelerde oynayacaklar. Yeşil alanları uçurtma uçuracak, çocuk gülüşleri sokakları, ülkeyi yeniden kuracak. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bu kürsü ahlaksızlıkların kürsüsü değil. Terbiyesizlerin kürsüsü değil bu kürsü. Utanmaz adam!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sabır... Sabır...

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) -Arkadaşlar, bağırmanın.

Gerçeklerin kötü bir huyu var, er ya da geç ortaya çıkıyor. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Haysiyetli ol, haysiyetli.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) -Halkımıza sesleniyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAYRAM ÖZÇELİK (Burdur) – Ağzından çirkinlikler akıyor. Ağzına bak ağzına!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Hangi halka sesleniyorsun ya? Sen yüzde kaç alıyorsun? Hangi halka sesleniyorsun ya?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Terbiyesiz.
MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ahlaksız!
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) - Sayın Başkanım, müdahale eder misiniz? Bitirmek istiyorum. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)
BAŞKAN – Sayın Baş, ek süre kimseye vermedim.
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) - Son cümlem.
BAŞKAN – İkinci iki dakika oldu verdiğim, lütfen tamamlayalım.
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) - Özür dilerim, son cümlem, bitireceğim, arkadaşlar sussun.

BAŞKAN – Ama tahammül gücünü aşıyor.
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) - Sayın Başkan, ricam şu: Arkadaşlar susarsa ben konuşmamı bitireyim; onu sağlayın. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)
OYA ERONAT (Diyarbakır) – Hakaret ediyor söz verdiğinizde.
MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Terbiyesizlik yapıyor burada.
BAŞKAN – Arkadaşlar...
EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Burası hakaret yeri değil.
BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) - Arkadaşlar, bitiriyorum.
Dediğim gibi, gerçeklerin kötü bir huyu var, er ya da geç ortaya çıkıyor.
OYA ERONAT (Diyarbakır) – Çıkıyor, çıkıyor.
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) - Sonuçta at hırsızlarıyla kaçakçılar birbirine girer, saraylar yıkılır, saltanatlar çöker.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – At hırsızı sensin!
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamla) -Kardeşler, bu ülkenin güzel çocukları; umut edin, inat edin, mücadele edin. Güneşli güzel günler inat edenlerin eseri olacak. (AK PARTİ sıralarından “Yasin Börü çocuk değil miydi? Ondan bahsetmiyorsun.” sesi) Tüm çocuklarımızı gözlerinden, yüreklerinden öpüyorum. Bu Meclis işgale ve saltanata karşı kuruldu, bu işgal ve saltanat da yıkılacak. Meclis onlar büyümeden halkın Meclisi olacak, hep birlikte gerçek bayramlar kutlayacağız. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)
EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Hadi oradan!
OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ağzından pislik aktı!
MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, yerimden bir dakika söz istiyorum.
BAŞKAN - Sayın Bostancı...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı’nın, TİP Genel Başkanı Erkan Baş’ın yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.
Bugün 23 Nisan. Yüz bir yıllık tarihe ilişkin, eğer bu milletin ortaklığına, halkın ortak ruhuna ve geleceğine ilişkin sözlerimiz varsa üç yüz altmış beş gün dile getirdiğimiz eleştirileri değil de bugünün anlamına... Böyle bir idealimiz varsa bu ortaklık ruhunu temsil etmek için burada toplandığımız kanaatindeyim; bendeki hissiyat bu.
Öte yandan, slogan atarak, yegâne sermayesi olan hakaretleri ederek halkın sözcülüğünü üstlenmek mümkün değil; bunu zaten halkımız gösteriyor ve böyle dili olanları mevcut kaderleriyle baş başa bırakıyor. Bunu da belirtmek isterim.
Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)
BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Milyonda bir alamıyorlar o yüzden.

III.- ÖZEL GÜNDEM (Devam)

A) 23 Nisan Görüşmeleri (Devam)

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 101’inci yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın kutlanması, günün anlam ve öneminin belirtilmesi görüşmeleri (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi söz sırası Demokrat Parti Genel Başkanı ve Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Gültekin Uysal’a aittir. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

DEMOKRAT PARTİ GENEL BAŞKANI GÜLTEKİN UYSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri, televizyonları başında bizleri izleyen aziz milletim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kuruluşun, kurtuluşun, egemenliğin ve tüm farklılıkları reddedip bir olmayı başarmış bir milletin büyüklük sembolü olan Büyük Millet Meclisimizin yine böyle mübarek bir cuma günü açılışının 101’inci yıl dönümünde bu çatı altında olmanın, yüce Meclisimizin millet adına bir üyesi olmanın, milletimize hitap etmenin gururuyla kendilerine vekâlet etme vakarını bizlere veren aziz milletime de şükranlarımı ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi bizlere neyi anımsatmalı? Herkes için farklı ancak, kuşkusuz, güzide anlamlar barındıran bir açıklaması olmalı. Özünü bilmek, bugün yaşadığımız sorunların çözümünün görmek açısından da son derece önemlidir. Büyük milletin meclisidir bu Meclis. Bandırma Vapuru’yla İstanbul’dan çıkarken İngilizler mühimmat aradığında Büyük Atatürk’ün tarihe nakşettiği “Onlar mühimmat arıyorlar, oysa bilmiyorlar ki Samsun’a, Anadolu’ya mühimmattan daha önemli cesaret ve irade taşıyoruz.” diyen büyük milletin büyük lider kadrosunun ruhuyla, sinesinde bulunduran bu ruhla büyüktür bu Meclis. Büyüklüğü tarihin sayfalarına, tarihine nakşolmuş, menkıbelere konu olduğu için büyüktür bu Meclis. Milletin Meclisi, milletin, zaman zaman darbeler, ara dönemlerle kesintiye uğramış olsa da temsilcilerini gönderdiği, kendi adına ve lehine, memleket faydasına işlerin yapılması için yetkilendirdiği “vekil” sıfatıyla vazife gördüğümüz Meclistir. Topyekûn milletin en yüce teşekkülüdür. Milletin Meclisi, onun, bunun, şunun Meclisi değildir; milletin Meclisi, millet sahip olduğu içindir. Millet daim, burada temsil edilenler fanidir. Büyüktür; kuruluşundan kısa süre sonra yedi düvele yoklukla karşı gelmiş, zafere erişmiş bir temsiliyeti barındırdığı için değil, sonrasında defalarca maruz kaldığı hukuk dışı, demokrasi dışı müdahalelerden alınının aklıyla çıkmasını bildiği, yeniden hüviyetine kavuştuğu içindir büyüklüğü. Büyüktür; mazlum coğrafyalarda zulme direnenlere, soydaşlarımıza, kardeşlerimize başarısıyla emsal olduğu için büyüktür. Ama asıl neden büyüktür? Bu Büyük Millet Meclisi, milletin temsili noktasında en yetkili merci olarak millet adına en ali kararları vermesi için, üzerinde başka hiçbir sözün, sesin olmaması için, milletin hakimiyeti için teşekkül etmiştir. Bu yüce Meclisin “Büyük” sıfatı milletimizin hiçbir esareti, sultayı, baskıyı kabul etmediği,

etmeyeceği gerçeğinden, kendi kararlarını vermeye mahir olduğu kabulünden ötürüdür. Bizler için manası büyüktür, asildir, asıldır, tektir.

Aziz Atatürk, 22 Nisan günü açılışı müjdeleyen genelgesinde bunu şu sözlerle izah eder: "Bütün mülki ve askerî makamların amiri, bütün milletin mercisi belirtilen Meclis olacağı tamimen arz olunur." demiştir. Özetle, bu yüce makamın üzerinde hiçbir mülki, askerî ya da siyasi makam yoktur.

Değerli milletvekilleri, kuruluşundan hemen sonra milletimizin bugün için veciz bir yakıştırması olmuştur: "Milletin saltanat günü" demiştir aziz milletimiz. Bu günü bizlere en güzel biçimde izah eden, bu sözleri sahiplenen hâkimiyeti millîye, istiklâlî tamme ruhudur. Üzerinde bugüne kadar hiçbir güç bulunmamıştır. Elbette bugün yaşadıklarımız da geçicidir, milletimiz bu tahta yeniden kurulacaktır. Türk milletinin egemenlik hakkı başta olmak üzere, tüm meselelerinin çözümünün kalpgâhı Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Milletimizin iradesi bugün ruhuna tezat biçimde sağlıklı olarak Meclise yansımamaktadır. Milletin vekillerinin huyrolduğu, akıl ve vicdanların üzerinde hiçbir gölge ve etkinin olmadığı... Siyasi partiler ve seçim sisteminde örülmüş yapısal engeller dolayısıyla sistematik hata veren, temsil üreten mekanizmayı düzeltmediği müddetçe küçük sorunlarımız büyüyecek, büyük sorunlarımız kronikleşecektir. Bu nedenle, Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçe hakkı başta olmak üzere, kendi varlık sebeplerine, hak ve görevlerine önce ve bizatihi kendisi sahip çıkmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bu düşüncelerle ve hayır sözleriyle milletimizin saltanat günü 23 Nisanı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının yıl dönümünü kutluyor, büyük ferasetle bu büyüklüğün sahibi çocuklarımıza bugünü armağan eden, onlar için bayram günü ihdas eden, o gün de bugün de nutuk atarlara inat tarihin içerisinde tarih yazarak nutuk yazan cumhuriyetimizin kurucusu, Büyük Millet Meclisinin ilk Başkanı Mustafa Kemal'i, elbette kendisiyle birlikte yüz bir yıl evvel cesaret ve gayretle bu ruhu meydana getiren Temsil Heyetinin tüm üyelerini rahmetle ve minnetle yâd ediyorum, tekrar 23 Nisanı tebrik ediyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, söz sırası Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mustafa Destici'ye aittir.

Buyurun Sayın Destici. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ GENEL BAŞKANI MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri, aziz milletim; öncelikle sizleri saygıyla ve muhabbetle selamlıyorum, mübarek ramazan ayınızı bir kere daha tebrik ediyorum.

Bugün aynı zamanda mübarek cuma günü. Bundan tam yüz bir yıl önce de Gazi Meclisimiz yine bir cuma günü açılmıştı. Bu tevacukun da hayra vesile olmasını yine Yüce Rabb'imden niyaz ediyorum.

Yine, tabii, bu yıl da geçtiğimiz yıl olduğu gibi Türkiye Büyük Millet Meclisimizin kuruluş yıl dönümünü, necip milletimizin ve geleceğimizin teminatı çocuklarımızın 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı tüm dünyayla birlikte ülkemizde de sosyal hayata dair her alanı ağır bir şekilde etkileyen pandeminin neden olduğu olumsuz şartlar altında kutluyoruz. Bu vesileyle, pandemiden hayatını kaybeden bütün vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, hastalarımıza acil şifalar diliyorum, sağlık çalışanlarımıza bir kere daha huzurlarınızda şükranlarımı sunuyorum.

Kıymetli milletvekilleri, çatısı altında bulunduğumuz Gazi Meclis, kaybettiğimiz Birinci Dünya Savaşı'nın ardından işgal altındaki bir ülkede parasız, silahsız, askersiz, erzaksız, elinde neredeyse sadece milletimizin var olma azmi ve inancıyla milletimizin kurtuluş mücadelesini yöneten, sadece Allah'a ve milletine sırtını dayayarak verdiği olağanüstü mücadelenin sonunda kazandığı zaferin karargâhıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, kazandığı zaferin ardından cumhuriyeti ilan eden, yıkılmış bir imparatorluğun enkazı üzerinde bağımsız, hür, çağdaş, güçlü bir devlet, ekonomi ve toplum inşa eden bir kurumdur. Bu yönüyle hem Türk hem de dünya tarihi açısından çok özel ve önemli bir konuma sahiptir. Milletimiz Meclisiyle her zaman gurur duymuş, bu özellikleri nedeniyle de ondan beklentileri her zaman yüksek olmuştur. Sahip olduklarımızın değerlerini özellikle onları kaybetmeden bilmemiz çok önemlidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi devletin akli, milletin vicdanı, zırhı, iradesi, bizatihi kendisidir.

Kıymetli milletvekilleri, bize göre bu dönem görev yapan Meclisimizin önünde iki büyük görev ve fırsat olduğunu düşünüyorum. Bunlardan birincisi: Yeni bir sivil, demokratik, hukuk temelli bir anayasayı yapmalıyız. Bunu daha geniş bir şekilde açabiliriz fakat vaktimizin kısıtlı olduğunu biliyorsunuz. İkincisi ise Siyasi Partiler Yasası'nın ve Seçim Kanunu'nun ivedilikle demokratikleşmesi gerekmektedir. Meclisimize düşen önemli bir görev de Türkiye Büyük Millet Meclisi başta olmak üzere devletin her kademesinden terörün uzantılarını temizlemek olmalıdır. Bu, hepimiz için ülkemiz, milletimiz, tarihimiz ve geleceğimize karşı taşıdığımız bir sorumluluk ve mecburiyettir. Biz Kurtuluş Savaşı'nı Kürt'ü, Türkmen'i, Çerkez'i, Laz'ı, Boşnak'ı, Alevi, Sünnisi birlikte kazandık, cumhuriyeti de birlikte kurduk. Onun için bu aziz büyük Türk milletinin tarihin hiçbir döneminde Kürt sorunu olmamıştır. Kürtler bizim tarih, kültür, inanç ve hedef birliğimiz olan hem cephe arkadaşımız hem de kardeşlerimizdir. Alevi vatandaşlarımız için de durum böyledir. Bir problem vardır, evet o da terör problemidir ve kahraman güvenlik güçlerimiz de terörün kökünü kazımaktadır, inşallah en kısa zamanda Meclisimiz de gereğini yapacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Açılışının 101'inci yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk Başkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, Kurtuluş Savaşı'mızı yöneten, onu zaferle sonuçlandırarak cumhuriyeti kuran ilk Meclisimizin değerli üyelerini, Millî Mücadele'yi kazanarak Anadolu'nun Türk milletine vatan olmaya devam etmesini sağlayan komutanlarımızı, şehitlerimizi, gazilerimizi rahmetle ve şükranla anıyorum.

Herkes bilsin, duysun ve işitsin ki Türk tarihi çok kadim ve uzun bir tarihtir. Hun da bizimdir, Göktürk de bizimdir, Uygur da bizimdir, Selçuklu da bizimdir, Osmanlı da bizimdir, Türkiye Cumhuriyeti devleti de bizimdir. Yine herkes duysun ve bilsin ki Kurtuluş Savaşı'nı kazanan ve cumhuriyeti kuran irade aklını, beynini ve ruhunu Mao'ya teslim etmiş olanlar değil, Türklük gurur ve şuuruna, İslam ahlak ve faziletine sahip olan kişilerdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Gazi Meclisin ruhuyla Misakımillî hedefinden ayrılmadan ve gelecekte bu emele ulaşacağımızdan zerre şüphe duymadan yolumuza milletçe birlik ve beraberlik içinde el ele, gönül gönüle devam etmeliyiz. Aziz milletim, hâkimiyet Allah'ın, egemenlik bilakayduşart milletindir. Şahsım, Büyük Birlik Partisi ve alperenler adına aziz milletimizin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı bir kere daha kutluyor, bayramımız kutlu, özellikle çocuklarımız mutlu, devletimiz var olsun diyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 101'inci yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlanması ve günün anlamı ve önemini belirtilmesi amacıyla yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince kanun teklifleriyle komisyondan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 27 Nisan 2021 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati:15.34